

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr UTBVET 2013/167

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi

Fastställd av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper 2013-12-12

Studieplan för utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi har fastställts av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper vid Uppsala universitet 2013-12-12 och gäller för antagna till utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi från och med 2014-01-01.

1 Mål för utbildningen

För doktorsexamen skall, enligt högskoleförordningens examensordning, doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av utbildningssociologi samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av utbildningssociologin,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med utbildningssociologiska metoder i synnerhet,
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Forskarutbildningen i utbildningssociologi syftar till en filosofie doktorsexamen, men kan även omfatta, eller avslutas med, en filosofie licentiatexamen. Dessa mål gäller i tillämpliga delar även för licentiatexamen.

2 Ämnesbeskrivning

Inom utbildningssociologin utforskas bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande med hjälp av samhällsvetenskapliga metoder och relateras till andra delar av samhället. Ett centralt problemområde är rekryteringsfrågor i vid mening, det vill säga förhållandet mellan å ena sidan elever, studenters eller lärares sociala och kulturella bagage, å andra sidan den ordning som råder i utbildningsväsendet. Här studeras hur faktorer som kön och etnicitet samt den sociala och kulturella tillhörigheten inverkar på människors praktiker i och utanför utbildningen, liksom utbildningens socialiserande verkningar. Andra centrala frågor rör förhållandet mellan förskola, skola, högskolor, universitet och vuxenutbildning å ena sidan och familjeliv, kamrater, fritid, medier och arbetsliv å den andra. Till grund för utbildningssociologin ligger mer generella kultursociologiska och historievetenskapliga forskningstraditioner.

3 Behörighetsvillkor och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (Jfr SFS 2006:1053, HF 7 kap 35 §).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt examen på avancerad nivå fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om särskilda skäl föreligger (SFS 2006:1053, HF 7 kap 39 §).

Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning, d.v.s. grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller motsvarande kunskaper som förvärvats i någon annan ordning inom eller utom landet, ska även därefter anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015 (Jfr SFS 2006:1053, HF Ikraftträdande och övergångsbestämmelser).

3.2 Särskild behörighet

För särskild behörighet att antas till forskarutbildning i utbildningssociologi krävs att den sökande med godkänt resultat genomfört kurser inom utbildning på lägst grundnivå innefattande minst 90 högskolepoäng i humanistiskt eller samhällsvetenskapligt ämne med för utbildningssociologin relevant innehåll. Särskild behörighet har även den som på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på särskild behörighet för tillträde till forskarutbildning i utbildningssociologi, dvs. att den sökande inom grundutbildningen har 60 poäng eller i annan ordning inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper, ska även därefter anses ha särskild behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015 (Jfr SFS 2006:1053, HF Ikraftträdande och övergångsbestämmelser).

4 Antagning och urval

4.1 Information och utlysning

Utlysning av platser på utbildning på forskarnivå sker på webbplatsen för Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier och på www.uu.se minst tre veckor före ansökningstidens utgång. Vidare återfinns på institutionens webbplats information om hur antagningen till utbildning på forskarnivå går till, tidpunkt för utannonsering av platser inom utbildning på forskarnivån, de handlingar som skall bifogas ansökan, utbildningen uppläggning och dess finansieringsformer.

4.2 Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå och anställning som doktorand sker med öppenhet och konkurrens. Antagningen sker i normalfallet en gång per år. Ansökan om antagning skall ställas till Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper men inlämnas till prefekten vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier.

Fakultetsnämnden får till forskarutbildningen enbart anta sökande för vilka det finns en plan för studiefinansiering under studietiden, normalt genom anställning som doktorand. Fakultetsnämnden får dock anta sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om nämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att sökanden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen. (Jfr SFS 2010:1064, HF 7 kap 36 §).

Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper har delegerat till prefekten vid institutionen att besluta om antagning till utbildning på forskarnivå.

Detta gäller ej antagning till forskarutbildning om 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen. I dessa fall fattas beslut om antagning av fakultetsnämnden.

4.3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven och för vilka institutionen har möjlighet att erbjuda handledning, skall göras utifrån de sökandes

förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi. Intervjuer med de sökande kan komma att ske.

I urvalsprocessen granskas den sökandes preliminära avhandlingsplan samt tidigare genomförda självständiga arbeten (särskilt examensarbeten på grundläggande och avancerad nivå) med avseende på självständighet, metodisk klarhet och teoretisk medvetenhet, analytisk och stilistisk stringens samt kritiskt förhållningssätt.

Dessutom tas hänsyn till tillgången på handledare med relevant forskningsinriktning vid institutionen, i förhållande till det i ansökan föreslagna avhandlingsämnet. En förutsättning är att institutionen kan erbjuda en god forskningsmiljö och utvecklande handledning för doktorandprojektet i fråga.

5 Utbildningens innehåll och uppläggning

5.1 Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. Utbildningen skall omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen och 120 högskolepoäng för licentiatexamen. En doktorand som antagits till utbildning på forskarnivå som skall avslutas med doktorsexamen kan, om han/hon så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål. Utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 165 högskolepoäng. Vid deltidsstudier får bruttostudietiden förlängas till maximalt 8 år för utbildning för doktorsexamen.

Utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 50 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 70 högskolepoäng.

Kursläsning och avhandlingsarbetet skall bedrivas parallellt. Undervisningen inom forskarutbildningen i utbildningssociologi sker i form av handledning, seminarier och kurser.

5.2 Handledning

För varje doktorand skall utses två handledare, varav en huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet. Minst en av handledarna skall vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Handledarna skall ha doktorsexamen/motsvarande och åtminstone en av handledarna skall vara docentkompetent (1§ AFUU).

Doktoranden har rätt till handledning under utbildningen, så länge inte fakultetsnämnden med stöd av HF 6 kap. 30 § beslutar något annat. En doktorand som begär det skall få byta handledare. (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap. 28 §).

Minst en av handledaren skall ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsnämnden bedömts ha motsvarande kompetens.

5.3 Individuell studieplan

För varje doktorand skall det upprättas en individuell studieplan. Enligt delegationsordningen för fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper fastställs den av fakultetens utbildningsledare.

Den individuella studieplanen skall innehålla en tidsplan för doktorandens utbildning, uppgifter om hur doktorandens handledning är organiserad, en beskrivning av de åtaganden i övrigt som doktoranden och fakultetsnämnden (d.v.s. institutionen) har under utbildningstiden, och vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Den individuella studieplanen följs upp av fakultetsnämnden minst en gång per år. Vid uppföljningen skall doktoranden och huvudhandledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan då eller vid något annat tillfälle när det är motiverat göra ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet. Innan en ändring görs skall doktorand och handledare ges möjlighet att yttra sig.

Doktorand, huvudhandledare och prefekt skall skriftligen intyga att de tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den (Jfr SFS 2010:1064, HF 6 kap 29 §).

Blankett för individuell studieplan hämtas på fakultetens webbplats.

6 Kurser

Utbildning på forskarnivå i utbildningssociologi består av en kursdel omfattande 75 högskolepoäng för doktorsexamen och 50 högskolepoäng för licentiatexamen. Kursdelen för doktorsexamen består av kurser som syftar till att ge doktoranden en bred samhällsvetenskaplig skolning, utbildningssociologiska kurser som syftar till en fördjupning inom ämnet, samt valbara kurser som kan utformas i nära anslutning till avhandlingsämnet. Kurserna väljs efter samråd med och godkännande från huvudhandledaren. Kurser kan även läsas vid annan institution eller annat lärosäte.

6.1 Kunskapsprov

Kurserna tenteras muntligt eller skriftligt efter överenskommelse med kursledaren eller huvudhandledaren. Kurser kan också tenteras successivt genom examineriska seminarier eller motsvarande. Betyget skall bestämmas av en av prefekten särskilt utsedd lärare (examinator) (UFV 2006: 1973, AFUU 6 kap).

Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd (Jfr SFS 2006:1053, HF 6 kap 39 §).

7 Avhandling och disputation

7.1 Avhandling

Doktorsavhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en kort sammanfattning – ramberättelse – av vetenskapliga uppsatser, vilka doktoranden har författat ensam eller gemensamt med annan person (sammanläggningsavhandling).

Doktorsavhandlingen, eller i förekommande fall de vetenskapliga uppsatserna/artiklarna, skall ha sådan kvalitet att den/de uppfyller kraven publicering i ett vetenskapligt forum.

Avhandlingar och uppsatser inom sammanläggningsavhandlingar som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det i huvudsak går att särskilja författarnas insatser (AFUU 6 kap 6§).

Ämnet för avhandlingen och avhandlingens språk bestäms tillsammans med handledarna. Till varje avhandling skall fogas en sammanfattning på engelska, om avhandlingen är skriven på svenska alternativt på svenska om avhandlingen är skriven på engelska. Om avhandlingen är skriven på ett tredje språk skall det finnas en sammanfattning på både engelska och svenska. Därutöver skall på svenska finnas en femsidig populärvetenskaplig sammanfattning av avhandlingen.

Avhandlingsmanuskriptet skall läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Anslag av statsmedel till tryckning av doktorsavhandling utgår enligt av fakultetsnämnden bestämda regler.

Detta gäller, i tillämpliga fall, även licentiatuppsatser.

7.2 Disputation

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av dekanus. Disputation och licentiatseminarium får äga rum under terminstid samt under sommaruppehållet med undantag för perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti

(RUF 11 §). Disputationen skall tillkännages i god tid (minst tre veckor) genom elektronisk spikning. Förkortad tillgänglighetstid får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl (Jfr UFV 2006/1993, 9§ RUF).

Betygsnämnden utses av dekanus och skall bestå av tre personer. Betyget på avhandlingen kan vara antingen godkänd eller underkänd.

För vidare information om tryckningsbidrag, disputationsakten, betygsnämndens sammansättning med mera, se Anvisningar för framtagande av doktorsavhandlingar och regler för tryckningsbidrag (UTBVET 2012/57).

7.3 Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen ska försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Tid och plats för seminariet bestäms av prefekten. Uppsatsen ska vara tillgänglig tre veckor innan den försvaras. Anslag om ventilerings ska ske senast tre veckor i förväg på den egna institutionen.

Licentiatuppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas till uppsatsens kvalitet och till försvaret av den. Betyget bestäms av en betygsnämnd, som utses av prefekten. Betygsnämnden ska bestå av tre personer.

Licentiatuppsatsen kan efter godkänt resultat publiceras i en av institutionens vetenskapliga serier. Tryckbidrag utgår.

8 Examen

Doktorsexamen i utbildningssociologi uppnås efter att doktoranden har fullgjort utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng inom utbildningssociologi och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som därvid godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i utbildningssociologi uppnås efter att licentianden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng inom utbildningssociologi och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som fått betyget godkänt.

Examensbevis utfärdas av rektor efter ansökan till examensenheten.

9 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Föreliggande studieplan träder i kraft 2012-11-08. Tidigare studieplaner upphör att gälla för doktorander som antas till utbildning på forskarnivå efter detta datum. Doktorander som antagits före detta datum kan välja att antingen följa gällande studieplan eller övergå till den följande, detta anges i den individuella studieplanen.

10 Övriga anvisningar

- Högskoleförordningen, kap. 5 (anställning som doktorand), kap. 6 (utbildningen) och kap. 7 (tillträde till utbildningen).
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (AFUU), UFV 2010/472
- Föreskrifter avseende utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (UFV 2006/1972).

- Riktlinjer för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (RUF), (UFV 2009/1993).
- Anvisningar för framtagande av doktorsavhandlingar och regler för tryckningsbidrag (UTBVET 2006/8)
- Övriga riktlinjer och regler som rör utbildning på forskarnivå som fastställts av Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper.